

16.11.2021

Урок № 8

**ТЕМА: ЛЕКСИЧНІ ТА ФРАЗЕОЛОГІЧНІ СИНОНІМИ, АНТОНІМИ .
СИНОНІМІЧНЕ БАГАТСТВО УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

Мета: поглибити та розширити знання учнів про лексичні й фразеологічні синоніми, антоніми, формувати вміння аналізувати синоніми та творчо використовувати у власному мовленні; розвивати гнучкість і доцільність у використанні мовних засобів; виховувати культуру мовлення учнів.

Матеріали до уроку:

Прочитайте речення. Порівняйте їх.

1. Вишукане поводження , стильний одяг, милосердя, аристократизм – ознаки чоловіків і жінок, яких бачимо на світлинах.
2. Витончені манери, модне вбрання, співчутливість, шляхетність – прикмети панів і панянок, яких споглядаємо на фотографіях.
 - Чи відрізняються речення за змістом?
 - Чи можна сказати, що синоніми в обох реченнях абсолютно тотожні?

Лінгвістичне спостереження

- Запишіть речення. Підкресліть синоніми і поясніть їх значення.
1. Наче зачарований велетень, стояв ліс (*Панас Мирний*). 2. Під гаєм в'ється річенька (*Л. Глібов*). 3. По діброві вітер виє (*Т. Шевченко*). 4. Ой піду я в бір темненький (*Леся Українка*). 5. Могутнім спокоєм дихає праліс.

Тренувальні вправи

1. В далечині туманній, темній, димній злилися низина і вишина (Є. Маланюк). 2. На обличчі лежав вираз безнадії й розпачу (В. Собко). 3. Занедужала перше мати: таки вже старенька

була; похиріла неділь зо дві, та й переставилася (Марко Вовчок). 4. Ніч коротка – довга розлука, що ж мені суджено – щастя чи мука? (Леся Українка).

- Знайдіть синоніми й антоніми.
- Визначте, які з них контекстуальні.

2. Творче завдання

До кожного з іменників підберіть по кілька відповідних синонімів, поданих у довідці, і запишіть їх у вигляді 12 синонімічних груп.

Область. Яр. Бій. Болото. Палиця. Гілка. Глибина. Бідолаха. Нероба. Голяр. Верткість. Огорожа.

Довідка. Яруга. Глибочінь. Баталія. Край. Зона. Байрак. Віти.. Перукар. Балка. Битва. Дручечок. Ломака. Гультяй. Паркан. Бідаха. Ледар. Вітка. Ограда. Вертлявість. Глибинь. Бідар. Ковінька. Неборак. Сіромаха. Бідняк. Гультіпака. Трясовина. Цирульник. Тин. В'юнкість. Драговина.

- Спишіть речення, підкресліть синоніми до слова хуртовина (сильний вітер зі снігом). Чим відрізняються ці синоніми — значенням чи емоційним забарвленням?

1. Як не любити зими сніжно-синьої на Україні моїй, саду старого в пухнастому інєї, сивих, веселих завій (*M. Рильський*). 2. Реве, свище завірюха (*T. Шевченко*). 3. Заметіль замела шляхи (*I. Нечуй-Левицький*). 4. Метелиця засипала землю снігом (*I. Нечуй-Левицький*). 5. Пурга розгулялася (*I. Нечуй-Левицький*). 6. Хурделиця плела навколо холодні сіті (*M. Стельмах*).

Культура мовлення

Запам'ятайте, як правильно наголошувати слова.

Донька, дочка, дрова, жалюзі, заробіток.

Домашнє завдання. Виконати тести.

Тести

1. Синонімічним є ряд слів

А курйозний, смішний, комічний, кумедний

Б крикливий, галасливий, горластий, голосовий

В красномовний, золотоустий, говіркий, пишномовний

Г короткосуний, скороминущий, нетривалий, миттєвий

2. Синонімічним є ряд слів

А засмоктуватися, грузнути, застрягати, стругати

Б гостинний, хлібосольний, привітний, щирій

В волохатий, кошлатий, ворсистий, хутряний

Г гідність, честь, достойність, чесність

3. Антоніми подано в рядку

А помисливий – легковажний
Б схарапуджений – бадьорий
В опецькуватий – лагідний

Г знавіснілий – спокійний

- 4. Контекстуальним антонімом до слова небо може бути** А гора Б море В хмара

Г земля

5. Установіть відповідність

Слово

- 1 ограйдний
2 кремезний
3 вайлуватий
4 чепурний
Д охайний

Синонім

- А широкоплечий
Б неповороткий
В тендітний
Г опасистий

6. Установіть відповідність

Слово

- 1 млявий
2 мінливий
3 буденний
4 упереджений
Д стійкий

Антонім

- А западливий
Б бадьорий
В казковий
Г зверхній

Систематизація та узагальнення засвоєного матеріалу

1. Які слова називаються синонімами?
2. Які слова називаються антонімами?
4. Яку стилістичну роль відіграють синоніми?

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту
у.levchuk2976@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.